

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

УДК 336.7

М. М. Коваленко,

д.держ.упр., доц.,

доцент кафедри економічної теорії та фінансів ХарПІ НАДУ,

м. Харків

НОВЕ ТРАКТУВАННЯ СУТНОСТІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СКЛАДУ ГРОШЕЙ

Визначено новий підхід до формулювання сутності та функцій грошей як необхідного чинника трансформації економічної системи, котра б виключала погання духовних законів.

Ключові слова: гроші, економіка, праця, лихварство, дармоїдство, криза, духовні та моральні цінності, вільні гроші, абсолютні гроші.

Фінансова система, заснована і діюча всупереч християнським заборонам лихварства, демонструє сьогодні руйнівні, згубні тенденції. Це вимагає використання нових, більш розумних і справедливих принципів і механізмів її функціонування, заснованих на цінностях, традиційних для нашого суспільства. Нові норми життя, що мають застосовуватися в діловій сфері, повинні, нарешті, стати суттєвою перепорою на шляху хаосу, руйнації та анархії. Головним їхнім принципом могла би стати відсутність позикового процента. При цьому винагорода від інвестицій за спільними проектами повинна залежати від прибутковості підприємства. Важливо не допускати діяльність, спрямовану на утворення суспільного продукту, що не створює реальних товарів (послуг), а засновується на різниці цін та іншій спекулятивній поведінці, не відповідає етичним принципам.

На сьогоднішній день проблема позичкових процентів пов'язана з інфляцією. Коли інфляції немає і все стабільно, то всі проценти, що нараховуються, є лихварськими. Інша справа, коли гроші швидко знецінюються. В Україні – це 10 – 30 %, у Західній Європі – 3-4 %, США – 1 – 1,5 % тощо. А насправді суть у тому, що, намагаючись виправдати використання позикового процента, навмисно плутають причину зі слідством. Такі судження породжені значною мірою нерозумінням, що таке гроші і навіщо вони потрібні.

Заслужують на увагу наукові праці, пов'язані з проблемою визначення сутності та функцій грошей в умовах розбудови вітчизняної економіки та вдосконалення ролі держави під час здійснення грошово-кредитної політики таких відомих українських вчених, як О. Барановського, Я. Белінської, А. Гальчинського, В. Гейця, О. Дзюблюка, Ф. Журавки, І. Лютого, В. Міщенко, О. Мозгового, О. Петрика, М. Савлука, А. Щетиніна та інших. Поряд із цим, незважаючи на значну кількість праць, в яких містяться ґрунтовні рекомендації

та узагальнення відносно такого явища, як гроші, недостатньо уваги приділено сучасним аспектам ролі грошей у трансформації економічної системи з урахуванням не в повній мірі вивчених вітчизняною наукою мислителів.

Мета цієї статті полягає у визначенні нового підходу до формулювання сутності та функцій грошей як необхідного чинника трансформації економічної системи, котра б виключала попрання духовних законів.

Якщо прапор, гімн і герб – символи державного суверенітету, то національні гроші – його серцевина, суть цього суверенітету. Існує думка, що кожен народ має той уряд, який він заслуговує. Так, напевно, можна сказати і про “гроші” як явище. Вони є тим, що із себе уявляє ціннісні орієнтири для суспільства. Своєю гординою та жадібністю, проголошуючи головною цінністю гроші, народ себе духовно поневолив, попри наявність зовнішньої свободи, яка була лише покривалом, що скривало внутрішнє рабство. А внутрішнє, духовне поневолення знаходить своє зовнішнє, фізичне вираження в зовнішньому рабстві.

Свангельська істинна, а також багатовікова богословська думка строго засуджують грошолобство та зажерливість, як “корінь усіх зол”, від чого відбуваються “всяка неправда, різноманітне розкрадання і злодійство” [7, гл. 8]. Люди, схильні до цих гріхів, небезпечні для суспільства і держави: “Ніхто інший вітчизні не шкодить, і Богом і людиною не ненавидим, як ліхоімець”, він “мучиться через усе життя, мучиться під час смерті, мучиться і після смерті” [7, гл. 8]. Разом зі сріболобством та зажерливістю засуджується і те, що економічною теорією іменується категоріями прибутку (коли “багатство спрагу багатства творить” – за відомою формулою $G - G'$) і позичкового процента як явного гріха [7, гл. 9]. Причому за засудженням останнього може ховатися і засудження всякого присвоєння додаткової вартості (від чужих праць, без праці і без волі працюючих, користі шукати собі гріх” – [7, гл. 8] як крадіжки і шукання “собі прибутку від чужого збитку” [7, гл. 8].

Щодо економіки в цілому, то погляди свв. Отців і вчителів Церкви зводяться до того, що економіка – явище похідне і не може сприйматися як переважаюча складова людського буття. “Нас Бог не для щастя послав на землю, а для порятунку; в тому полягає сутність християнської віри, щоб не щастя домагатися на землі, а чесноти, що не багатства шукати, а навчитися святості, не грошима втішатися, а молитвою” [1, с. 303]. Або як висловлювався наш сучасник Паїсій Святогорець: “Щастя в тому, що має відношення до вічності, а не до суєти” [6].

Якщо в суспільстві гріх стає культом, виправдовується і пропагується з більшості інформаційних майданчиків, якщо йде жорстке насадження релігії грошей, то відповідно і функції грошей трансформуються до крайніх збочених форм. До таких традиційних функцій грошей, як міра вартості і засіб обігу та платежу починають додаватися такі суперечливі функції, як: засіб накопичення багатства, світові гроші, передача інформації тощо. Тоді як ще з античних часів історія розвитку людства свідчить, що гроші повинні сприяти лише обміну товарами, знищуючи незручності бартеру. Гроші, які замінюють бартер, надають надійність, збільшують і здешевлюють обмін товарами. Ось, власне, і все, що нам потрібно від грошей. Певний рівень надійності, швидкості і дешевизни, з якою товар обмінюється, – все це є надійною перевіркою корисності грошей.

Колосальний рівень маніпуляцій культурними, науковими, технічними засобами виниклої фінансової цивілізації над людською свідомістю замінив духовне на грошове, став лише інструментом маніпуляції свідомістю на догоду фінансових і політичних інтересів конкретних еліт. Більше того, в сучасному західному світі висміюють вищі

досягнення людського духу, як архаїку і дикість, реформують релігії і культи на потребу нерозумних і похитливих, що жадають лише хліба і видовищ. Усе це призвело до того, що для людства привид золотого тельця з новою силою закріпився на п'єдесталі матеріального і одночасно сатанинського “божества”. Усе було зроблено для того, що б людство деградувало до форми “суспільства споживання” та продовжувало своє падіння, намагаючись уже підмінити гуманізм на трансгуманізм.

Тому досить закономірним є те, що безконтрольна світова фінансова “еліта” заради наживи загнала світову економіку в глибоку кризу, для виходу з якого проголошується “універсальний” рецепт накачування банками все більшої кількості грошей, які ще більше надувають фінансові міхури, наживаючись при цьому на лихварстві та фінансових спекуляціях. Саме їх злочинна діяльність практично і призвела до економічної катастрофи, в якій знаходиться світова економіка. Пожежу гасять вогнеметом. Порочний міхур світової фінансової системи роздувся до такої межі, що готовий вибухнути, не витримавши цієї напруги. Кредитні гроші, спочатку задумані як самодостатній товар зі зростаючою вартістю, через надмірну емісію починають пожирати самі себе і знецінюватися.

Ще з дев'яностих років минулого сторіччя, взявши курс на впровадження доктрини Вашингтонського консенсусу, розробленої з метою адаптації національних систем регулювання економіки до потреб глобального капіталу, ми неминуче стали для нього донором, перетворившись на сировинну периферію і втративши велику частину науково-виробничого потенціалу. Національному банку України різними інструментами грошово-кредитної політики вдалося повністю “прив'язати” гривню до долара, що пригноблює економічний розвиток країни та тримає її у стані перманентної кризи.

Нас багато часу запевняли, що єдиний засіб, здатний рухати прогрес сьогодні, – це максимально вільні банківські кредитні капітали, зовнішні іноземні запозичення й інвестиції. Приватний кредит та позичковий процент є єдиним ефективним засобом для сучасної вітчизняної економіки. Але ж це далеко не так.

Існує низка підходів до створення грошей, альтернативних незабезпеченим і кредитним грошам. Причому всіх їх об'єднує розуміння існування духовної та соціальної природи грошей, що можна трактувати як форми матеріалізації стану духовного здоров'я та соціальних диспропорцій у суспільстві. Зрозуміти це і провести відповідні реформи грошових відносин значить мати вагомі передумови до переходу від хрематистики, що отримала свого широкого розповсюдження в західному світі та в Україні, до справжньої економіки, якою її ще хотів бачити Аристотель. Але це не може бути здійснено без духовного покаяння нашого народу, без його духовного оздоровлення, без того, щоб духовні та моральні цінності стали національною ідеєю. Тільки тоді економіка зможе розвиватися відповідно до духовних законів та стати моральною. Щоб економіка змінилася на краще, змінитися на краще повинні, насамперед, самі люди.

Серед відомих особистостей, які розглядали гроші через призму не лише матеріального, виділимо таких мислителів кінця ХІХ – початку ХХ ст., як американського політеконома і публіциста Генрі Джорджа [3], американського промисловця Генрі Форда [4], німецького підприємця Сільвіо Гезеля [8] і звичайно ж великого російського економіста Сергія Федоровича Шарапова [9].

Праця Г. Джорджа “Прогрес і бідність” містила глибокий аналіз економічного порядку в західному суспільстві ХІХ ст. і давала чіткі орієнтири економічного і соціального перетворення капіталізму, причому без революційних потрясінь. Лихварів

особливо дратувала проста думка Г. Джорджа, що гроші не є багатством, а лише засобом, за допомогою якого в капіталістичному суспільстві одні люди забирають майно інших людей. Він показав, що найбільш реальним багатством є земля та інші природні ресурси, даровані людині Богом, і що метою капіталістів є встановлення повного контролю над цими ресурсами. Одночасно з описом проблем, пов'язаних з природою і функцією капіталу, заробітної плати і ренти, в одному із розділів свої праці “Про процент і причини процента” Джордж приходять до висновку, що “відсоток може виникати лише за рахунок праці і є, по суті, грабіж праці, грабіж який за суспільним ладом, заснованим на справедливості, був би знищений” [3].

Закінчує свою книгу Г. Джордж розділом під назвою “Центральна істина”, в якому зазначає, що справедливе чи погане улаштування політико-економічної сфери нашого життя, піднесення і падіння націй, зростання і занепад цивілізації залежить від наявності “моральних почуттів” у суспільстві. Лише розуміючи, що це і є відправна “істина” устрою суспільства, запропоновані автором перетворення у сфері економіки могли б розв'язати “загадку нашого часу” щодо поєднання бідності і прогресу. Г. Джордж зазначив: “Нехай не буде злиднів, нехай заміниться жадібність благородними прагненнями; нехай братство як наслідок рівності займе місце заздрості і страху, які тепер повстають людей один проти одного; нехай звільниться розумова сила внаслідок тих умов, які дадуть самому малому зручність і дозволять, і хто скаже тоді, до якої висоти в змозі буде піднятися наша цивілізація? Слів не вистачає для вираження її. То буде Золотий Вік, який оспівували поети і про який говорили в образах натхненні пророки. То буде те саме, що бачила людина на острові Патмос, очі якого закривалися в нестямі. То буде вищий стан Християнства...” [3].

У своїй праці “Мое життя, мої досягнення” Г. Форд неодноразово підкреслював, що гроші не є багатством, гроші не повинні бути господарем, а є лише слугою. Велику увагу Форд приділяє саме моральному аспекту використання грошей, що знаходить своє вираження в забезпеченні прав людини на свою працю і його результати. Так, “людина, яка заробила свій хліб, заробила і право на нього. Якщо інша людина краде в нього цей хліб, він краде в нього більше, ніж хліб, краде священне людське право. Якщо ми не в змозі виробляти, ми не в змозі і володіти”. Тобто, якщо банки, які на сьогоднішній день є практично монополістами випуску та обігу грошей, не забезпечують оптимального для суспільства рівня внутрішнього виробництва та споживання, то діяльність таких банків вимагає кардинальних змін.

Форд роз'яснює, що якщо гроші банкірів обертаються більше з метою ускладнення розподілу, спорудження бар'єрів між споживачем і виробником, то тоді вони є шкідниками, “чиє існування припиниться, як тільки гроші опиняться краще пристосованими до трудових відносин. А це станеться тоді, коли всі придуть до свідомості, що лише праця, одна праця виводить на вірну дорогу до здоров'я, багатства і щастя” [4].

Г. Форд точно показав відмінності між підприємцем, який організовує процес виробництва матеріальних благ, і банкіром, який організовує процес виробництва грошей “з повітря”. Він був одним з небагатьох підприємців, хто розумів, що в результаті, підприємець повинен переслідувати мету “служіння” споживачеві, а не мету створення та накопичення прибутку, тим більше у грошовій формі. Досягнення другої мети робить промисловця мимоволі рабом і прикажчиком лихваря. Г. Форд прекрасно розумів, що “прибуток” – це найважливіший елемент ідеології та механізму збагачення лихварів. Адже за великим рахунком він не потрібен ні працівнику, ні

споживачу, ні самим промисловцем. Він потрібен більше лихварям, які періодично “збирають врожай” у вигляді “прибутку” на тих “полях”, які засівали, поливали й обробляли наймані працівники під керівництвом своїх “прикажчиків” – підприємців.

Г. Форд говорив, що якщо і відбувається перевищення доходів виробництва над витратами, то ця різниця (прибуток) не повинна накопичуватися, а тут же повинна розподілитися: одна частина має йти на розвиток виробництва (що буде створювати попит на засоби виробництва), а інша частина – повертатися покупцям або спрямовуватися на підвищення доходів працівників і самого підприємця (що стимулюватиме попит на споживчі товари). Причому сам Форд неодноразово повертав гроші покупцям своїх автомобілів в тих випадках, коли зниження витрат виробництва виявлялося більше запланованого. Згідно з таким підходом до організації виробництва, на підприємствах Форда відбувалося планомірне зниження цін на автомобілі з року в рік.

Одним з мислителів, який стояв на позиціях необхідності зміни ролі грошей у житті суспільства та вирішення суперечностей, пов’язаних із питанням права власності на землю, був С. Гезель. Його економічні погляди були засновані на скасуванні процента за кредитами і націоналізації землі. Гезель дійшов до висновку, що рівномірна швидкість обігу грошей є важливою умовою для безкризової економіки. Гроші повинні служити лише як засіб обміну, а не як засіб накопичення. Гезель пише: “Так само як і автомобіль стає корисним для його власника тільки тоді, коли він змінює місце (рухається), так і гроші стають корисними лише тоді, коли вони здійснюють обмін, переходять з рук в руки, коли гроші служать засобом для обміну, коли вони обертаються. Вродженою рисою грошей є закладена в них потреба бути постійно обмінюваними” [8]. Він вважав, що “природний економічний порядок”, що забезпечує обіг грошей, – це порядок, за яким гроші стають платною з боку держави послугою, так звані “вільні гроші” (гроші з від’ємним відсотком або демереджем), коли поточні власники грошей зобов’язані регулярно передавати державі деяку невелику суму, як плату за право користуватися грошима державної емісії.

Гезель виступає проти превалювання егоїстичного приватного інтересу деяких індивідуумів “... у вирішенні чисто грошових проблем, у грошовій політиці. Гроші мають регулюватися в інтересах усіх людей, які беруть участь в економічному житті, в цілому, а не в інтересах окремих членів суспільства” [8].

Сільвіо Гезель на відміну від певних політекономів робить наголос на тому, що ворогом суспільства є не власники капіталу, як такого (сукупність усіх створених матеріальних благ, засобів виробництва), а загрозу суспільству несе паразитичний фінансовий капітал. І вільні гроші повністю виключають можливість формування приватного фінансового капіталу. Будь-яка людина може бути власником гігантського статку, але цей статок буде втілено в засоби виробництва – заводи, фабрики, верстати, обладнання, матеріали, сади, ферми, патенти, технології тощо. Людина може отримувати величезний дохід і витрачати його, наприклад, на предмети розкоші. Але ніхто не зможе перевести цей матеріальний актив у грошову форму, тому що це втрачає будь-який сенс, а тому, що найголовніше, змінюється перш за все ставлення людини до багатства. Що людині робити з великою торбою грошей, яка за кілька років перетвориться на нуль? Вихід лише один – вкладати гроші у виробництво, тому що навіть звичайне зберігання грошей стає неможливим, не говорячи вже про можливість продажу грошей з причини ліквідації позичкового процента.

З точки зору інтересів суспільства вільні гроші усунуть соціальну нерівність, а також зрівняють і в правах, і в можливостях усі форми власності. Знову ж суспільство

могло би наблизитися до реалізації відомого принципу: “від кожного – за здібностями його, кожному – за потребами його”. Як говорить сам Гезель: “Ніхто не буде відчувати себе властителем лише тому, що володіє грошима” [8].

Неординарною особистістю, видатним економістом, пророком свого часу, який попереджав про жахливі наслідки для суспільства від вкрай збоченого уявлення про гроші, які почали насаджуватися прозахідними лібералами наприкінці XIX ст., є С. Шарапов. Окрім самої цінності його критичних зауважень, велике значення серед його наукових праць представляє теорія про абсолютні гроші.

Для С. Шарапова гроші – це знаряддя (інструмент) економічних відносин осіб, груп і країн. Тому зовнішні гроші повинні використовуватися виключно для зовнішніх розрахунків, для обліку платежів та надходжень, у той час як внутрішнє господарство повинно мати інші внутрішні гроші. Зовнішні гроші, емітентом і регулятором яких ми можемо і не бути, не можуть вільно обертатися на внутрішньому ринку. А тому держава зобов’язана здійснювати жорсткий контроль за зовнішнім переміщенням грошей, щоб за кордон не втікали не лише прибутки, а й активи.

С. Шарапов великого значення надавав суб’єктивно-психологічним факторам і моральним засадам в економіці. Пояснюючи походження внутрішньої цінності грошей, характерних для нашого народу, він спирається на теорію моральних почуттів: те, що морально, – то розумно і дійсно [2, с. 43].

За С. Шараповим, існує два види грошей, що мають одну головну відмінність, яка ґрунтується на моральній основі. Перший вид – “гроші – золото, гроші – влада, гроші – темна сила і знаряддя рабства слабкого у сильного”. І другий – “знаряддя християнської допомоги народній праці, підприємству і заощадженню”, що формалізується в розрахунковому папері, невибагливому об’єктивному лічильнику [9, с. 163]. Учений підкреслює саме слово знаряддя, гроші – це інструмент, який повинен служити людям, але не виступати в якості мети і господаря. Виходячи з цього, внутрішня вартість, покупна сила абсолютних грошей “засновується на моральному ґрунті всенародної довіри до єдиної, сильної і вільної верховної влади, в руках якої знаходиться управління грошовим обігом” [9, с. 194]. Тобто саме моральність і управління грошовим обігом мають визначати внутрішню вартість абсолютних грошей.

Під абсолютними грошами він розумів незалежні від золота (іноземних грошей тощо) гроші, що дозволяють “оживляти і запліднювати народну працю до межі, до якої на даний час досягає працьовитість народу, його підприємливість і технічні пізнання” [9, с. 219]. На думку С. Шарапова, грошова система, що функціонує із використанням абсолютних грошей разом з тим, що може працювати лише в соціально гармонійному суспільстві, надає і стимулюючі для його розвитку дії.

Особливостями абсолютних грошей Шарапов називає такі: їх випуск здійснює самодержавна (що спирається на самоврядуванні православного народу) держава, якій народ безмежно довіряє; головна їх функція – не економічна, а духовна: вдосконалення людської особистості відповідно до християнських ідеалів; пріоритетна соціально-економічна функція грошей – повне розкриття трудового потенціалу людини; такі “традиційні” економічні функції грошей, як міра вартості, засіб обігу та платежу зберігаються, але займають підлегле місце по відношенню до духовної та соціально-економічної функцій; така “традиційна” для капіталістичного суспільства економічна функція грошей як засіб накопичення і утворення багатств повністю зникає; практичне використання таких грошей можливе в суспільстві з досить високим рівнем духовно-релігійної свідомості.

За теорією С. Шарапова, право емісії абсолютних грошей має належати тільки державі – “центральному державному установі” (Шарапов навмисно уникає слова “банк”), а також має здійснюватися регулювання величини грошової маси відповідно до “державної економічної політики”, яка сама становиться “сумлінним і безкорисливим посередником між працею, знанням і капіталом” [9, с. 184]. При цьому автор вводить низку критеріїв, що свідчать про нестачу, надлишок, а також оптимальну кількість грошових знаків в обігу.

Особливо хотілося б звернути увагу на такий критерій оптимальної кількості грошей в обігу, як “торжество і величезна оплата праці творчої і взагалі розумової праці” [9, с. 215]. Відразу проявляється прозорливість вченого, який уже наприкінці ХІХ ст. побачив, що зростання частки доданої вартості в сукупній ціні товару сприяє стабілізації грошового обігу, і відповідно, купівельної спроможності грошей. Значну роль у цьому збільшенні він бачить якраз у справедливій оплаті розумової праці, знань.

Досить стримано у своїй теорії абсолютних грошей відноситься С. Шарапов до позикового відсотку. На його думку, кредитні гроші можуть мати місце, якщо вони спрямовуються на збільшення пропозиції товарів і послуг, що само по собі не породжує інфляцію і не дестабілізує трудовий потенціал суспільства. При цьому Шарапов пропонує таку грошово-кредитну систему, в якій ключові позиції належать державі. Державні банки отримують відсоток, але спрямовують прибуток до бюджету держави, який повертає ці гроші суспільству або у вигляді державних замовлень, або у вигляді соціальних витрат, або у вигляді прямої або непрямої підтримки національних компаній. У приватних банків абсолютно інші погляди на використання отриманих процентів. Так, наприклад, приватні банки такий прибуток можуть акумулювати, чим провокують виникнення дисбалансів в економіці, що досить докладно описано в книзі В. Катасонова “О проценте ссудном, подсудном и безрассудном” [5].

У нас є все необхідне і достатнє для економічного відродження: природні ресурси, виробничі потужності, люди (які ще не до кінця втратили свої трудові навички), транспортна мережа, споживачі. Усе це за допомогою нових, нелихварських грошей і відповідної фінансової системи і потрібно з’єднати в одне ціле. Але цьому заважає наша загальна прихильність до економічного лібералізму, який ретельно культивується світовою фінансовою олігархією з метою “наукового” виправдання використання позикового процента, монопольного права світової фінансової олігархії, яка управляє Федеративною резервною системою, бути центром емісії світової валюти – долара США. Питома вага емісії цих грошей забезпечена борговими зобов’язаннями міністерства фінансів США. Значна частина долларової емісії, яку підтримує велика низка країн, тримаючи свої резерви в цій валюті, отримуючи зовнішні кредити, здійснюючи внутрішні та зовнішні господарські операції в доларах, йде на військові та терористичні компанії для збереження гегемонії США у світі, що ґрунтується на принципі “розділяй і володарюй”.

Під контролем наднаціонального валютного регулятора – Міжнародного валютного фонду та інших міжнародних об’єднань у світовій економіці діє неоколоніальна система фінансових відношень, заснована на нерівноцінному обміні факторів виробництва та фактичному наданні країнам Заходу фінансової допомоги, утворенні для певних країн боргових ям з подальшою експропріацією їхніх реальних національних багатств “фінансовими стерв’ятниками”, перекиданням внутрішньої інфляції країн “золотого мільярда” на периферію глобального світу тощо. І чим раніше кожна із пригнічених країн вийде з існуючої “фінансової піраміди”, тим меншими будуть втрати: не лише фінансові, а перш за все людські.

Аналіз наведених нами праць дозволяє сформулювати низку висновків відносно сутності та функцій грошей, що набуває особливої значущості для нашого суспільства на тлі процесів докорінної трансформації, метою якої має стати кардинальна зміна діючої економічної системи як сукупності усіх економічних процесів, що відбуваються в суспільстві на основі діючих у ньому майнових відносин, організаційних форм, ідеологічних орієнтирів. Гроші для економічної системи виступають своєрідним інформаційним кодом, який через надання їм того чи іншого набору функцій управляє суспільними взаєминами, що знаходить своє відображення у формуванні різних за своїм змістом моделей економічної системи.

Функції грошей можна класифікувати за трьома видами: духовна, соціальна та економічна функція. Духовна функція засновується на протиставленні духовних вимірів матеріальним аспектам буття та вдосконаленні людської особистості відповідно до абсолютних вічних цінностей. Відповідно із цією функцією буття людини можна поділити на два типи: “вищий”, для якого гроші втрачають своє значення, і “нижчий”, пов’язаний з монетарними моделями свідомості та поведінки. Соціальна функція полягає в повному розкритті трудового потенціалу людини та суспільства, уможливорює вільний вибір людини, робить її суб’єктом багатьох сфер суспільного життя, слугує засобом її зв’язку з вибором та досягненням соціальних цінностей, які існують у сучасному соціумі (наявність вільного часу, медичне обслуговування, розвиток та виховання дітей, гідні умови праці і навчання, спілкування, забезпечення відпочинку, розвиток фізичної культури та спорту тощо). Економічна функція грошей складається з таких складових: міра вартості – забезпечення вираження та вимірювання вартості товарів, засіб обігу – забезпечення обміну товарів та їх обігу; засіб платежу – погашення різноманітних боргових зобов’язань між суб’єктами економічних відносин, що виникають у процесі суспільного відтворення.

Гроші як засіб нагромадження не може відноситися до переліку функцій грошей, про що свідчить проведене нами дослідження. Здійснення обслуговування нагромадження вартості в її загальній абстрактній формі в процесі розширеного відтворення можна реалізувати за умов застосування вільних грошей Гезеля чи абсолютних грошей Шарапова, або їх певної комбінації.

Справжнім злом для суспільства становиться попрання духовних законів під час ведення господарської діяльності. У першу чергу це стосується нашого гріхопадіння відносно узаконювання та сприяння розповсюдженню лихварського процента та дармоїдства, що ідейно підкріплюється звичайним ідолопоклонством і гроші при цьому виконують роль ідола. Для нас як суспільства із християнськими традиціями стає вкрай необхідним здійснення війни із своїми страстями, пороками та гріхами. Хто не веде такої війни, той веде війну проти Бога та своїх близьких. Війна має спіткати християн, які зневажають закон Божий, подібно до того як наказується дитя, що провинилося.

Література:

1. Антоний Храповицкий, митрополит. Слова, беседы и речи / А. Храповицкий. – Нью-Йорк, 1968. – 553 с.
2. Базулин Ю. В. Теория “абсолютных денег” С. Ф. Шарапова / Ю. В. Базулин // Вестник Санкт-Петербургского университета. – 2005. – Сер. 5. – Вып. 1. – С. 40–49.
3. Генри Джордж. Прогресс и бедность : Исследование причины промышленных застоев и бедности, растущей вместе с ростом богатства... Средство избавления / Джордж Генри ; пер. с англ. С. Д. Николаева. – Сан-Франциско, 1879 ; СПб., 1896. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://land-question.narod.ru>.
4. Генри Форд. Моя жизнь, мои достижения [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.e-reading.link/book>.

5. Катасонов В. Ю. О проценте ссудном, подсудном, безрассудном. Хрестоматия современных проблем “денежной цивилизации” / В. Ю. Катасонов. – М. : НИИ школьных технологий, 2011. –

Кн. 1. – 304 с.

6. Преподобный Паисий Святогорец. Слова. Том IV. Семейная жизнь. Часть четвертая. Духовная жизнь [Электронный ресурс] / Преподобный Паисий Святогорец // Азбука веры. – Режим доступа : <http://azbyka.ru>.

7. Святитель Тихон Задонский. Об истинном христианстве. Книга 1. Часть 1. О грехах. Гл. 8 “О сребролюбии и лихоимании”; Гл. 9 “О лихве и принципе” [Электронный ресурс] / Святитель Тихон Задонский // Азбука веры. – Режим доступа : <http://azbyka.ru>.

8. Сильвио Гезель. Естественный экономический порядок [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.e-reading.link/book>.

9. Шарапов С. Ф. Избранное / С. Ф. Шарапов ; [сост., автор вступ. ст., коммент. А. В. Репников]. – М. : РОССПЭН, 2010. – 744 с.

Kovalenko M. M. New interpretation of essence and functional composition of money.

The paper establishes a new approach to formulation of the essence and functions of money as a factor necessary for transforming the economic system, which would rule out the trample of spiritual laws.

Key words: money, economy, labor, usury, freeloading, crisis, spiritual and moral values, free money, absolute money.

Надійшла до редколегії 04.02.2015 р.

УДК 325.455:330.322

О. А. Мельниченко,

д.держ.упр., проф.,

професор кафедри економічної політики та менеджменту ХарPI НАДУ,
м. Харків

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Проведено аналіз наукових досліджень та публікацій, присвячених проблемі реалізації інвестиційної політики держави. Удосконалено класифікацію механізмів регуляторного впливу на інвестиційні процеси. Додовнено перелік груп чинників, які визначають особливості державної інвестиційної політики. Виокремлено перспективні напрями її вдосконалення.

Ключові слова: механізми, реалізація, інвестиції, політика, держава.

Розвиток будь-яких суб'єктів господарювання та територій практично неможливий без додаткових капіталовкладень, а відтак, актуалізується питання активізації інвестиційних процесів, що досягається за рахунок покращання, відповідно, інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату. Звісно, багато чого при цьому залежить від власне реципієнта, який не лише розробляє інвестиційний проект, а й переконує інвестора у своїй спроможності ефективно використати залучені ресурси та справедливо розподілити набуті вигоди. Однак попри законодавчо затверджену самостійність суб'єктів господарювання, їх діяльність фактично значною мірою залежить від держави, яка має використовувати всі доступні механізми регуляторного впливу для узгодження інтересів усіх зацікавлених сторін, максимізації позитивних і